

Νήματα διαπερνούν το στημόνι

ΕΝΟΤΗΤΑ

Η Τεχνική της Ύφανσης και
τα Αρχαιότερα Γνωστά Υφαντά

Erasmus+

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

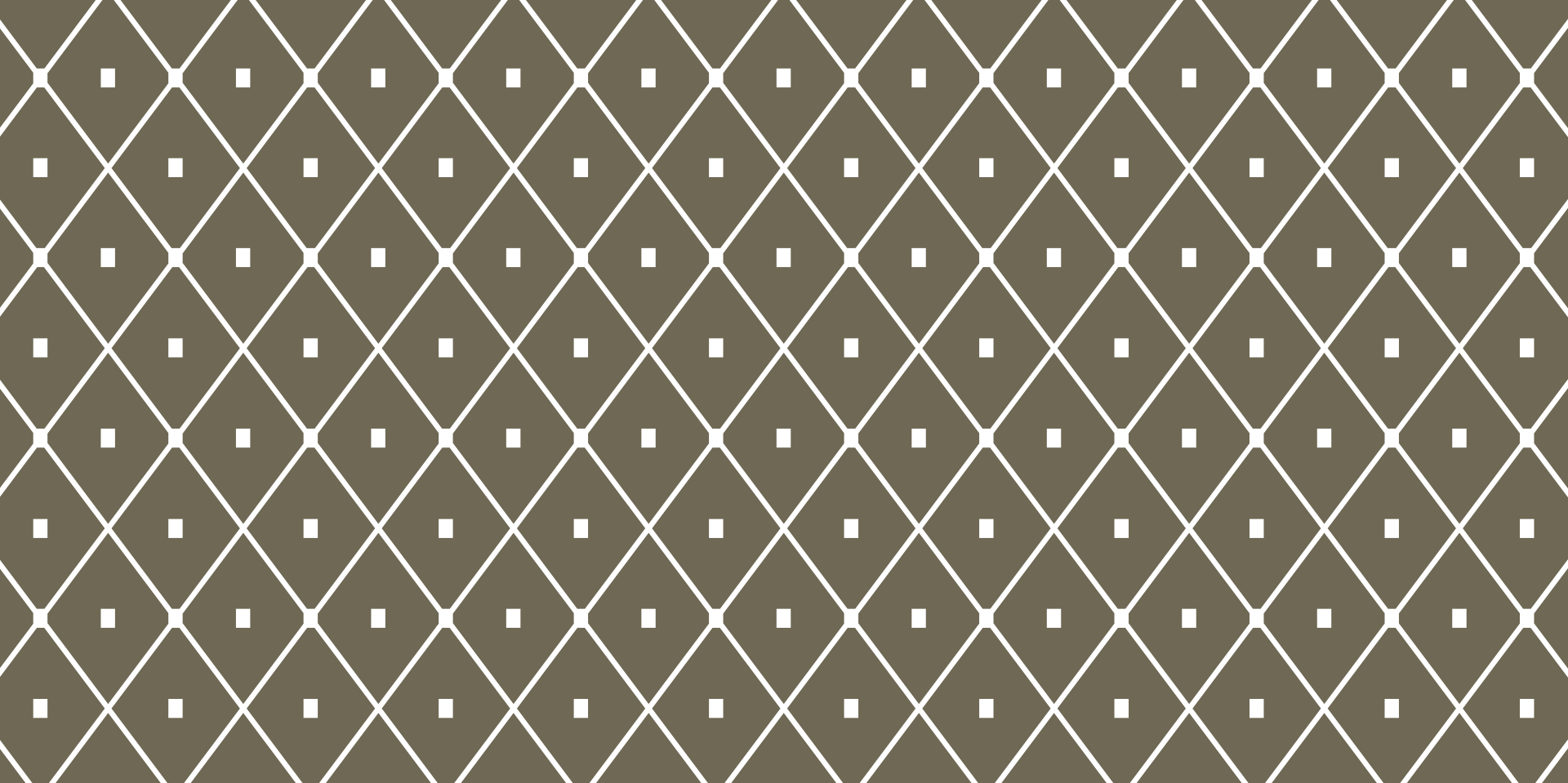

Partners

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
HAROKOPIO UNIVERSITY

Πόσο παλιά είναι η υφαντική τέχνη;

Πότε χρονολογούνται περίπου τα πρώτα υφαντά που έχουν βρεθεί; Μπορείτε να μαντέψετε και σε ποιες περιοχές του κόσμου;

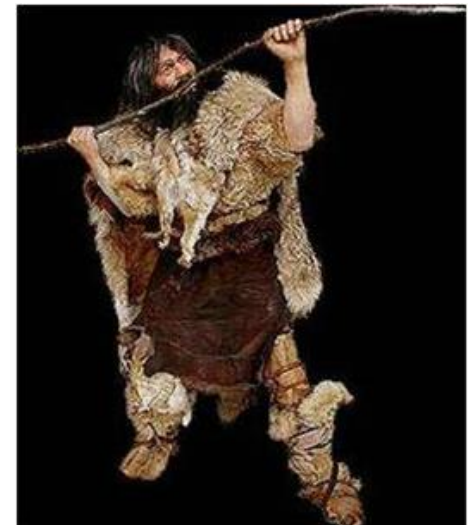
Τα Αρχαιότερα Γνωστά Υφαντά

Σύντομη Ιστορική Αναδρομή

Η ένδυση αποτελεί βασική ανάγκη του ανθρώπου για επιβίωση, ίσως τη σπουδαιότερη μετά από την τροφή και τη στέγη. Για το λόγο αυτό, η υφαντική υπήρξε μια από τις πρώτες χειροτεχνίες των ανθρώπων, ήδη από την Αρχαιότητα.

Οι πρώτες ενδείξεις για επεξεργασία των νημάτων και κατασκευή υφασμάτων χρονολογούνται ήδη από την **Παλαιολιθική** Εποχή.

Αργότερα, οι **Νεολιθικοί** πολιτισμοί, αντιλαμβανόμενοι τα πλεονεκτήματα των επεξεργασμένων ινών σε σύγκριση με τα δέρματα ζώων που χρησιμοποιούσαν, άρχισαν να κατασκευάζουν υφάσματα, αναπτύσσοντας σταδιακά την υφαντική τέχνη.

Σύντομη Ιστορική Αναδρομή

Ακόμη και μέχρι σήμερα, η δημιουργία υφασμάτων βασίζεται στη μετατροπή ινών σε νήματα και των νημάτων σε υφάσματα, ακολουθώντας τις ίδιες αρχές του παρελθόντος:

- ▶ Καλλιέργεια φυτών / εκτροφή ζώων και συγκέντρωση φυτικών και ζωικών υλών.
- ▶ Καθαρισμός και ίσιωμα των ινών.
- ▶ Στρίψιμο, ώστε να δημιουργηθεί το νήμα και τύλιγμα.
- ▶ Ύφανση, μέσα από την οποία το νήμα μετατρέπεται σε ύφασμα.
- ▶ Ράψιμο των υφασμάτων.

Το μόνο νέο στοιχείο που έχει σήμερα προστεθεί είναι οι συνθετικές ίνες, ενώ η διαδικασία της ύφανσης διεξάγεται, όπως γινόταν πριν χιλιάδες χρόνια, με το βαμβάκι και το λινάρι.

Σύντομη Ιστορική Αναδρομή

Τεκμήρια υφαντικής μπορούν να θεωρηθούν οποιαδήποτε αντικείμενα δημιουργήθηκαν από οργανικές ίνες. Οι αρχαιολόγοι εξετάζουν υπολείμματα από υφάσματα και κορδόνια, τσάντες και σανδάλια, δίχτυα και καλάθια.

Ωστόσο, τα οργανικά υλικά *σπάνια* επιβιώνουν. Τα νήματα και τα προϊόντα ύφανσης φθείρονται και μπορούν να διατηρηθούν μόνο σε ακραίες συνθήκες κρύου, υγρού ή ξηρού περιβάλλοντος ή όταν οι ίνες βρίσκονται σε επαφή με χαλκό και άλλα μέταλλα (γι αυτό και κάποια υπολείμματα υφασμάτων έχουν ανακαλυφθεί δίπλα σε όπλα).

Πέραν αυτών, πληροφορίες προκύπτουν επίσης από πήλινα αντικείμενα ή εργαλεία που σχετίζονται με την ύφανση.

Η χρονολογία κατασκευής τους υπολογίζεται με τη χρήση ραδιοάνθρακα.

Τα αρχαιότερα Εργαλεία Ραπτικής

Βελόνες Ραψίματος

Το αρχαιότερο τμήμα βελόνας ραψίματος που έχει εντοπιστεί, είναι μια άκρη της, χωρίς το στέλεχος και το μάτι. Ανακαλύφθηκε στο **σπήλαιο Sibudu** της **Νότιας Αφρικής** και χρονολογείται στα **60.000** χρόνια πριν.

Βελόνες ραψίματος ανακαλύφθηκαν επίσης στο **σπήλαιο Denisova** στη **Σιβηρία** και υπολογίζεται ότι χρησιμοποιήθηκαν πριν τουλάχιστον **50.000 χρόνια**. Άλλα αντίστοιχα πρώιμα υπολείμματα από βελόνες έχουν ανακαλυφθεί επίσης στη **Σλοβενία**, τη **Ρωσία**, την **Κίνα**, την **Ισπανία** και τη **Γαλλία** και χρονολογούνται στα 41.000 έως 15.000 χρόνια πριν.

Όψεις μιας μονής επίπεδης βελόνας ραψίματος,
από τη “σπηλιά των Ελεφάντων”
στο *Gourdan - Palignan, Haute Garonne* ,
καταχωρημένης ως Magdalenian Άνω Παλαιολιθικής
Εποχής, μεταξύ του 17000 και 10000 π.Χ.
Διαστάσεις: 59 x 3 x 2 mm.
Μουσείο Τουλούζης.

Ενδείξεις μέσα από Έργα Τέχνης

Ειδώλια

Τα ειδώλια παρείχαν πληροφορίες για τα ρούχα και αξεσουάρ, τα οποία χρησιμοποιούνταν στην αρχαιότητα. Ενδεικτικό είναι το "*Venus of Lespugue*", το οποίο ανακαλύφθηκε στα **Πυρηναία**, στη **νότια Γαλλία** και χρονολογείται στα **25.000** χρόνια πριν. Απεικονίζει ένα ύφασμα ή φούστα από στριφτές ίνες.

Άλλα ειδώλια, τα οποία ανακαλύφθηκαν στην Ευρώπη, απεικόνιζαν σώματα τυλιγμένα με υφάσματα, που κάλυπταν το στήθος, φούστες από κορδόνια, καπέλα από ψάθα και ζώνες.

Ειδώλια ανακαλύφθηκαν επίσης στην Εγγύς Ανατολή και την Ινδία.

Venus of Lespugue, Μουσείο του Ανθρώπου (Musée de l'Homme), Παρίσι.
Άνω Παλαιολιθική Εποχή. Ανακαλύφθηκε στο σπήλαιο Rideaux (Haute-Garonne) στη Γαλλία.

Ύψος 150 mm, σκαλισμένο σε ελεφαντόδοντο. Εμφανίζει την αρχαιότερη αναπαράσταση από νήμα που έχει στριφτεί: φούστα, που κρέμεται κάτω από τους γοφούς, κατασκευασμένη από ίνες, που έχουν στριφτεί και με ξέφτια ή κρόσσια στις άκρες.

Ενδείξεις μέσα από Έργα Τέχνης

Κεραμικά

Τα αγγεία, τα κεραμικά και τα άλλα έργα τέχνης παρέχουν επίσης στοιχεία για τον τρόπο ύφανσης, καθώς απεικονίζουν σχέδια από κορδόνια, αλλά και ανθρώπους ντυμένους με υφάσματα που φέρουν διαφορετικά σχέδια και έχουν κατασκευαστεί από διαφορετικά υλικά.

Δείγματα παρουσιάζονται στη συνέχεια.

Τα Αρχαιότερα Υφαντά που έχουν ανακαλυφθεί

Νήματα από λινάρι, Γεωργία

Πολλοί αρχαιολόγοι και βιολόγοι - παλαιοντολόγοι επιμένουν ότι τα αρχαιότερα νήματα είναι αυτά που έχουν ανακαλυφθεί στο **σπήλαιο Dzudzuana** στη **Γεωργία** και χρονολογούνται στα **34.000** χρόνια πριν. Πρόκειται για -μικρού μήκους- ίνες από λινάρι, οι οποίες έχουν στριφτεί, έχουν κοπεί σκόπιμα και έχουν βαφτεί σε διάφορα χρώματα (όπως τουρκουάζ, ροζ, γκρι και μαύρο), πιθανότατα, με τοπικά διαθέσιμες φυτικές χρωστικές ουσίες.

Οι ίνες πιστεύεται ότι χρησιμοποιήθηκαν για να παραχθούν είδη οικιακής χρήσης, όπως ρούχα, σχοινιά ή καλάθια.

Φόρεμα Tarkhan, Αίγυπτος

Το λινό φόρεμα με λαιμόκοψη σε σχήμα V έχει επιβεβαιωθεί ως το παλαιότερο υφαντό ρούχο στον κόσμο. Οι ίνες του λιναριού χρονολογούνται στα τέλη της 4ης χιλιετίας π.Χ., μεταξύ **3482-3102 π.Χ.** Το ρούχο ανακαλύφθηκε σε έναν **τάφο της Πρώτης Δυναστείας**, στο **Ταρκάν**, κοντά στο Κάιρο.

Το φόρεμα αποτελείται από 3 τεμάχια, μπούστο και πλισέ μανίκια, είναι δε κατασκευασμένο στο χέρι από γερό λινό ύφασμα. Πιστεύεται ότι ήταν αρκετά μακρύ, ώστε να καλύπτει τα γόνατα και ανήκε σε λεπτή γυναίκα ή νεαρό παιδί ευγενούς καταγωγής. Το φόρεμα θεωρείται ότι ήταν ραμμένο με εξαιρετική τεχνική, καθώς φέρει ωραίες πτυχώσεις.

Εκτίθεται στο Μουσείο Αιγυπτιακής Αρχαιολογίας UCL Petrie.

Αποτυπώματα σε πηλό και καμένα υπολείμματα υφάσματος, Τσεχία

Αντικείμενα που ανακαλύφθηκαν στην τοποθεσία **Dolní Věstonice** στην **Τσεχία**, περιλαμβάνουν **αποτυπώματα σε πηλό και καμένα υπολείμματα υφάσματος**. Φαίνεται επομένως, ότι κατασκευάζονταν **κορδόνια, πλεκτά καλαθάκια, εκλεπτυσμένα νήματα και απλά υφαντά**.

Φυτικές ίνες, Ισραήλ

Η κατασκευή κορδονιών ήταν ένα πρώτο στάδιο της χρήσης του υφάσματος. Τα πρώτα δείγματα κατασκευής κορδονιών ήταν **τρία θραύσματα στριφτών φυτικών ινών**, που χρονολογούνται πριν από **19.000** χρόνια.

Φυτικές ίνες ανακαλύφθηκαν στην τοποθεσία **Ohalo II**, μια βυθισμένη τοποθεσία της **ύστερης Ανώτερης Παλαιολιθικής Εποχής**, που βρίσκεται στη νοτιοδυτική ακτή της Θάλασσας της **Γαλιλαίας**. Τα υπολείμματα (γυαλισμένες οστέινες άκρες, αιγιματικά οστέινα εργαλεία, σπόροι και φρούτα) προέρχονται από χώρο, όπου ζούσαν κυνηγοί, τροφουσλλέκτες και ψαράδες. Αφότου η περιοχή βυθίστηκε, τα οργανικά υλικά διατηρήθηκαν σε εξαιρετική κατάσταση.

Ίνες αγαύης και θραύσματα υφασμάτων, Περού

Τα αρχαιότερα στοιχεία ως προς τη χρήση υφασμάτων στην Αμερική προέρχονται από **ίνες αγαύης** και **θραύσματα υφασμάτων**, τα οποία χρονολογούνται πριν από **12.000** χρόνια και ανακαλύφθηκαν στην **οροσειρά των Άνδεων**, στο **Περού**.

Στο Περού, βρέθηκε επίσης ένα **ύφασμα 6.200** ετών, βαμμένο σε χρώμα μπλε λουλακί (*indigo-blue*). Η ανακάλυψη έλαβε χώρα στη **Huaca**, μια έρημη περιοχή που πιστεύεται ότι χρησίμευε ως ναός, στον οποίο προσφέρονταν, μεταξύ άλλων, και υφάσματα, στο πλαίσιο τελετουργικών.

Το ύφασμα έχει αναγνωριστεί ως ένα από τα αρχαιότερα βαμβακερά υφάσματα και το παλαιότερο διακοσμημένο με χρώμα μπλε λουλακί (*indigo-blue*).

Σχοινιά: Φλόριντα-Βόρεια Αμερική

Σχοινιά ανακαλύφθηκαν στο **Windover Bog** της **Φλόριντα**, τα οποία χρονολογούνται πριν από **8.000** χρόνια και διατηρήθηκαν λόγω ειδικών χημικών συνθηκών.

Στην αρχαιότητα, οι κάτοικοι κυνηγούσαν και συνέλλεγαν φυτά. Όλα τα υπολείμματα θάβονταν στη μαλακή λάσπη της λίμνης, η οποία εξελίχθηκε σε τύρφη, με αποτέλεσμα να έχουν διατηρηθεί εκεί σε εξαιρετική κατάσταση.

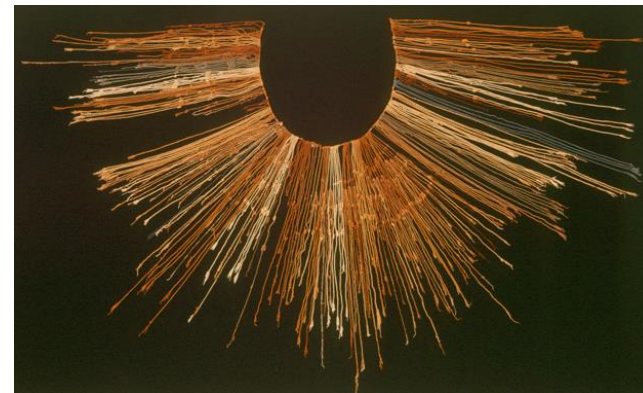
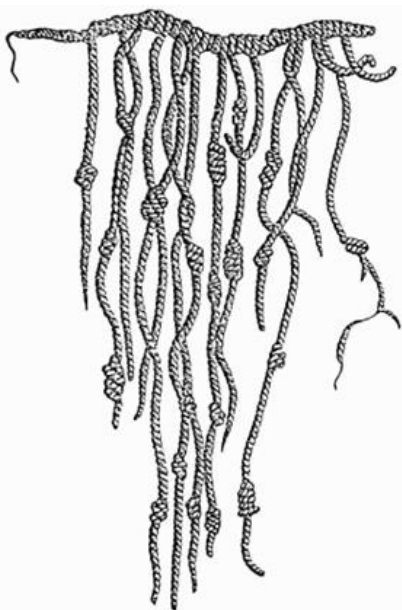
Πέρα από το ανθρώπινο DNA που συλλέχθηκε, οι αρχαιολόγοι ανακάλυψαν 87 δείγματα υφαντικής, καλαθοπλεκτικής και ξυλουργικής, οι ίνες των οποίων έχουν στριφτεί με 5 διαφορετικούς τρόπους. Εντοπίστηκαν επίσης κουκούλες, εφαρμοστά ρούχα και ταφικά σάβανα.

Quiru, Νότια Αμερική

Στη **Νότια Αμερική**, ανακαλύφθηκε μια μοναδική χρήση των **κορδονιών**. Περισσότερα από **5.000** χρόνια πριν, οι πολιτισμοί γύρω από τις **κεντρικές Άνδεις** είχαν αναπτύξει το **quiру**, ένα σύστημα επικοινωνίας με τη χρήση κορδονιών με πολύχρωμους κόμπους, που προέρχονταν από βαμβάκι και μαλλί από λάμα.

Αργότερα, και ιδιαίτερα την περίοδο των **Ίνκας**, αυτά τα εργαλεία χρησιμοποιήθηκαν για την καταγραφή στατιστικών και αφηγηματικών πληροφοριών. Τα κορδόνια αποθήκευαν αριθμητικές και άλλες πληροφορίες κωδικοποιημένες ως κόμπους. Ένα quiру μπορούσε να έχει από λίγα έως χιλιάδες κορδόνια, με κωδικοποίηση βάσει χρώματος, τα οποία ήταν στερεωμένα σε μια βάση από σκαλισμένο ξύλο.

Αριστερά: Αναπαράσταση ενός quiру.

Κέντρο: Quiру (μεταγενέστερης περιόδου) στο Museo Machu Picchu.

Δεξιά: Quiру (μεταγενέστερης περιόδου) από την Αυτοκρατορία των Ίνκας, που βρίσκεται επί του παρόντος στη Συλλογή του Μουσείου Larco, στο Περού.

Αυτά ήταν τα αρχαιότερα γνωστά υφαντά.

Ωστόσο, χρήσιμο θεωρείται να ενταχθούν και τα ακόλουθα είδη υφαντικής τέχνης, τα οποία ανακαλύφθηκαν σε μεμονωμένους αρχαίους πολιτισμούς.

Υφάσματα από λινάρι στην Εγγύς Ανατολή

Υφάσματα από λινό, που χρησιμοποιούνταν για να τυλίγουν νεκρούς, ανακαλύφθηκαν σε μια Νεολιθική τοποθεσία στο **Catalhöyük της Ανατολίας**. Ένα κομμάτι μάλιστα, πολύ λεπτό, βρέθηκε σε οικία που κάηκε, τυλιγμένο γύρω από τον σκελετό ενός μωρού.

Όσον αφορά την **Εγγύς Ανατολή**, αυτά ήταν τα αρχαιότερα γνωστά υφαντά της περιοχής, τα οποία χρονολογούνται περί το **6000 π.Χ.** και τα οποία διατηρήθηκαν, επειδή απανθρακώθηκαν και προστατεύτηκαν από στρώματα πηλού ή γύψου, σε αναερόβιο περιβάλλον.

Υπάρχουν ενδείξεις ότι το λινάρι καλλιεργείτο από το **8000 π.Χ.**, ενώ η εκτροφή προβάτων για μαλλί πρέπει να ξεκίνησε γύρω στο **3000 π.Χ.**

Μεσοποταμία

Στη **Μεσοποταμία**, στα τέλη της **3ης χιλιετίας π.Χ.**, όπως αποκαλύπτουν τα **ειδώλια**, οι άντρες φορούσαν χιτώνα με κοντά μανίκια, δεμένο γύρω από το σώμα με ζώνη, οι εύποροι δε, προσέθεταν από πάνω και ένα μάλλινο μανδύα. Αντίστοιχα, οι γυναίκες φορούσαν μακριά, φαρδιά φορέματα, με ή χωρίς μανίκια.

Αριστερά: Σουμεριανά αγάλματα προσκυνητών, ανδρών και γυναικών. 2800-2400 π.Χ. (Πρώιμη Δυναστική περίοδος)
Δεξιά: Θεός και γυναικείο αγαλματίδιο. 2800-2400 π.Χ. (Πρώιμη δυναστική περίοδος), Ιράκ. Η φούστα είναι ένα κομμάτι ύφασμα με στριφτές τούφες, που καταλήγουν σε κρόσσια.
Και τα δύο βρίσκονται στο Εθνικό Μουσείο του Ιράκ, στη Βαγδάτη.

Μετάξι στην Κίνα

Οι πηγές αναφέρουν, ως την παλαιότερη απόδειξη παραγωγής μεταξιού, ένα **κουκούλι εξημερωμένου μεταξοσκώληκα**, που χρονολογείται από το **5000 -3000 π.Χ.**,

Επιπλέον, έχουν ανακαλυφθεί **θραύσματα πρωτόγονων αργαλειών**, που χρονολογούνται γύρω στο **4000 π.Χ.** και **υπολείμματα μεταξιού**, από το **2700 π.Χ.** Θραύσματα έχουν επίσης βρεθεί σε βασιλικούς τάφους στη **δυναστεία των Shang, 1600 – περ. 1046 π.Χ.**

Κατά τη διάρκεια εκείνης της περιόδου, τα κινέζικα ρούχα των Han αποτελούνταν από έναν χιτώνα με στενές μανσέτες, μακρύ μέχρι το γόνατο και δεμένο με μια στενή φούστα μέχρι τον αστράγαλο. Οι ευγενείς φορούσαν ρούχα από μετάξι σε ζωηρά χρώματα.

Περί το **114 π.Χ.**, η **δυναστεία των Han** εγκαινίασε τον **Δρόμο του Μεταξιού**, μια εμπορική διαδρομή μήκους άνω των 8.000 χλμ., που συνέδεε την Κίνα με τη Μ. Ασία και τη Μεσόγειο.

Αριστερά: Αυτοκράτορας Wu της δυναστείας Jin. Πίνακας του 7^{ου} αι. Κέντρο: Κίτρινος Αυτοκράτορας.
Δεξιά: Κατασκευή μεταξωτών υφασμάτων, 12^{ος} αι. Πίνακας του αυτοκράτορα Huizong του Song.

Ίνες βαμβακιού, Ινδία

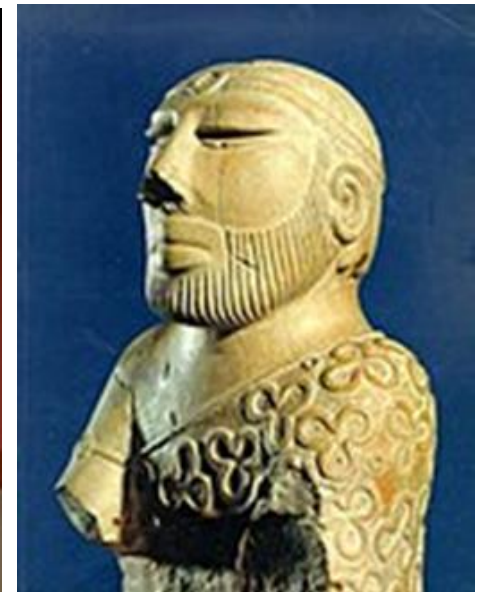
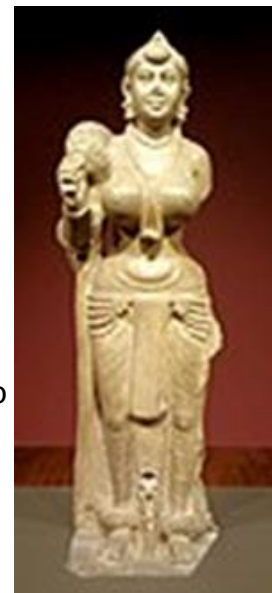
Λίγα **στριφτά βαμβακερά νήματα**, που πιθανώς συνέδεαν ένα περιδέραιο με χάντρες, ανακαλύφθηκαν σε χώρους πολιτισμού στην **κοιλιάδα του Ινδού**.

Ειδώλια από τερακότα απεικονίζουν, επίσης, μια ανδρική φιγούρα που φορά τουρμπάνι, μια άλλη ανδρική φιγούρα με την ετικέτα "Ιερέας Βασιλιάς" που φορά ένα σάλι με φυτικά μοτίβα και γλυπτά Κοριτσιών που Χορεύουν φορώντας κοσμήματα.

Η Ινδία φημιζόταν για τα βαμβακερά της υφάσματα. Σύμφωνα με τις γραφές, ακόμη και όταν ο Μέγας Αλέξανδρος εισέβαλε στην Ινδία το 327 π.Χ., οι στρατιώτες του αντικατέστησαν τα μάλλινα ρούχα τους με άνετα και "ζωηρόχρωμα" βαμβακερά.

Αριστερά: Ζωγραφική σε ξύλινο πάνελ, που απεικονίζει τον θρύλο της πριγκίπισσας που έκρυβε αυγά μεταξωτού σκουληκιού στην κόμμωση της, για να τα μεταφέρει λαθραία από την Κίνα στο Βασίλειο του Khotan. 7^{ος} – 8^{ος} αι. Βρετανικό Μουσείο, Λονδίνο.
Κέντρο: Didarganj Yakshi, περιβαλλόμενη από ένδυμα. 300 π.Χ. Μουσείο Bihar, Ινδία.

Δεξιά: Άγαλμα του "Ιερέα Βασιλιά", που φορά σάλι. 2400–1900 π.Χ., Εθνικό Μουσείο του Πακιστάν, Καράτσι.

Κορδόνια τυπωμένα σε κεραμικά αγγεία, Ιαπωνία

Κεραμικά διακοσμημένα με σχέδια κορδονιών, τα οποία ανακαλύφθηκαν στο σπήλαιο Fukui και χρονολογούνται πριν από περίπου **13.000 χρόνια**, παρέχουν στοιχεία για την κατασκευή κορδονιών στην **περίοδο Jōmon**. Τα μοτίβα απεικονίζουν επίσης ωραία **ματ σχέδια και ρούχα**: ρούχα με μανίκια, παντελόνια και ζώνες σαν σχοινιά. Τα ανδρικά και γυναικεία ενδύματα έμοιαζαν, καθώς προορίζονταν για να διακοσμήσουν μάλλον παρά να διαφοροποιήσουν.

Ανακαλύφθηκαν επίσης **θραύσματα υφασμάτων** εκείνης της περιόδου, από φλοιό και κάνναβη. Βρέθηκαν επίσης **οστέινες βελόνες**, που δείχνουν ότι υφάσματα ήταν ραμμένα μεταξύ τους.

Την **περίοδο Yayoi**, όταν αναπτύχθηκε η καλλιέργεια του ρυζιού, οι άνθρωποι τύλιγαν το σώμα τους με ύφασμα που δεν είχε ραφτεί και είχε ένα άνοιγμα για το κεφάλι, σαν πόντσο. Αργότερα, οι Κινέζοι τους έμαθαν να ντύνονται διαφορετικά, ανάλογα με το φύλο και την ηλικία.

Κατά την **περίοδο Γιαμάτο, 300-500 μ.Χ.**, αποκαλύφθηκε από **αγάλματα** ότι οι άνδρες φορούσαν φαρδύ παντελόνι ένα επάνω ένδυμα με άνοιγμα μπροστά, ενώ οι γυναίκες φορούσαν πλισέ φούστα.

Οι Κινέζοι είχαν ήδη εισαγάγει το μετάξι, αλλά ήταν ακριβό και χρησιμοποιείτο μόνο από τις ανώτερες τάξεις.

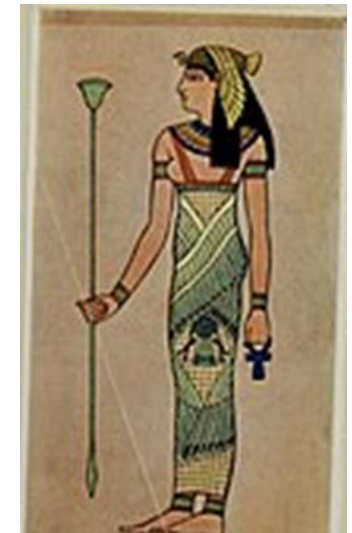
Αριστερά: Κεραμικό αγγείο με σχέδια κορδονιού.

Δεξιά: Ο Βούδας. περ. 200 π.Χ. Τόκιο Εθνικό Μουσείο, Ιαπωνία.

Υπάρχουν ενδείξεις ότι το **λινό** ύφασμα κατασκευαζόταν στην **Αρχαία Αίγυπτο** τη **Νεολιθική** περίοδο. Το λινάρι καλλιεργείτο από το 6000 π.Χ. περ. και συνδυαζόταν με άλλες ίνες, όπως τα *βούρλα*, τα *καλάμια*, ο *φοίνικας* και ο *πάπυρος*, για να κατασκευαστούν σχοινιά και υφάσματα.

Οι άντρες φορούσαν λινά kilts, ενώ τα γυναικεία ρούχα αποτελούνταν από στενά φορέματα, πουκάμισα και σακάκια, συχνά πλισέ. Επίδεσμοι από λινό χρησιμοποιούνταν, επίσης, στη διαδικασία της μумιοποίησης.

Τα περισσότερα υφάσματα για τις μάζες παράγονταν από οικιακούς αργαλειούς. Θα πρέπει επίσης να υπήρχαν εργαστήρια, τα οποία διοικούνταν από το κράτος, από τους ναούς ή από τους πλουσίους. Αρχικά, χρησιμοποιούσαν οριζόντιο αργαλειό εδάφους, αλλά στο Νέο Βασίλειο εισήχθη ένας κάθετος αργαλειός δύο δοκών, πιθανότατα από την Ασία.

Κέντρο αριστερά: Άγαλμα του Sobekhotep VI, με ανδρική φούστα. Μουσείο Neues, Βερολίνο.

Κέντρο δεξιά και δεξιά: Εικονογράφηση θεάς και γυναίκας αντίστοιχα.

Η ποιότητα του υφάσματος ήταν εξαιρετική. Επιστήμονες, που εξέτασαν ένα κομμάτι από το -σχεδόν διαφανές- ύφασμα του Τούθμωσι III (φαραώ της δυναστείας), κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι, οι σύγχρονες τεχνικές παραγωγής, δύσκολα μπορούν να κατασκευάσουν κάτι εφάμιλλο.

Αριστερά: Παιδικός, βαμμένος, μάλλινος χιτώνας, 700-800 μ.Χ., με περίπλοκες υφαντές λεπτομέρειες και το δημοφιλές πολύχρωμο στυλ της Κοπτικής Περιόδου. Ανακαλύφθηκε σε ένα νεκροταφείο, στην περιοχή Matmar.
© Bolton Museum and Art Gallery.

Κέντρο: Ζευγάρι σανδάλια. 1390–1352 π.Χ. Από γρασίδι, καλάμι και πάπυρο. Metropolitan Museum of Art, New York

Δεξιά: Θραύσμα χιτώνα, ανακατασκευασμένο. Χρονολογείται από το Νέο Βασίλειο και είναι περίπου 3200 ετών.
© Bolton Museum and Art Gallery.

Τα υφάσματα ήταν ακριβά και επομένως τα επαναχρησιμοποιούσαν, ακόμη και κόβοντάς τα σε λωρίδες, για να τυλίξουν μούμιες.

Αριστερά: Μανίκι, τμήμα χιτώνα Κοπτικής Περιόδου, περ. 1500 χρόνια πριν.

Κέντρο πάνω: Επίδεσμος από λινό, που χρησιμοποιείτο στη διαδικασία μουμιοποίησης. Βρισκόταν συχνά σε τάφους.

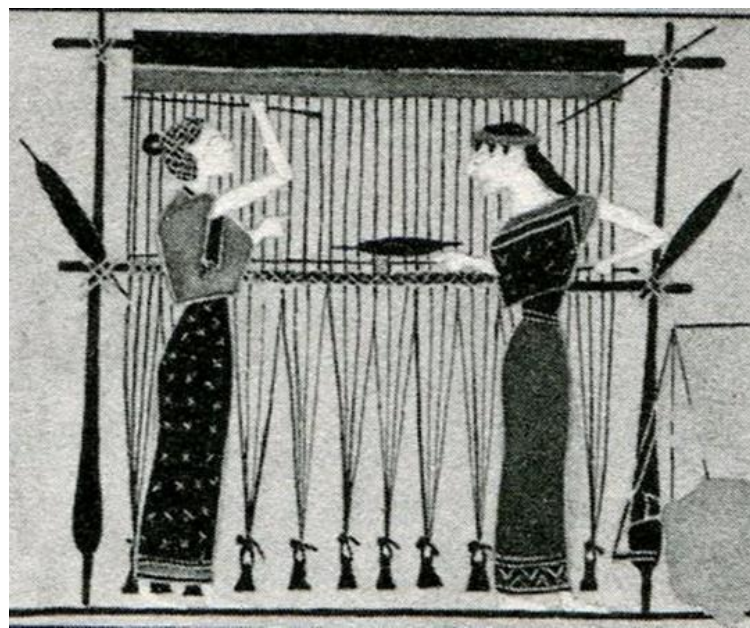
Επάνω δεξιά: Ύφασμα μούμιας από λινό, που χρονολογείται από το Μέσο Βασίλειο, περ. 3800 χρόνια πριν.

Κάτω δεξιά: Μέρος υφάσματος, που κάλυπτε μούμια. Απεικόνιζε μάλλον τον Όσιρι, δημιουργώντας έτσι την ελπίδα ότι ο νεκρός θα μπορούσε να ξαναγεννηθεί και να του μοιάσει. Όλα διαθέσιμα στο © Bolton Museum and Art Gallery.

Ελλάδα

Μια **λήκυθος από τερακότα, 550-530 π.Χ.**, παρουσιάζει την -πρώτη στον Δυτικό κόσμο- απεικόνιση της διαδικασίας ύφανσης.

Εμφανίζει δύο γυναίκες, που υφαίνουν σε έναν όρθιο αργαλειό με στημόνι. Οι κλωστές του στημονιού τρέχουν” κατακόρυφα και είναι σφιχτά δεμένες μεταξύ τους με βαρίδια στο κάτω μέρος. Η υφάντρια στα δεξιά περνά τη σαΐτα με το νήμα ύφανσης οριζόντια στο στημόνι. Η υφάντρια στα αριστερά “χτυπά” με ένα εργαλείο τα νήματα που έχουν υφανθεί, για να τα κρατήσει στη θέση τους.

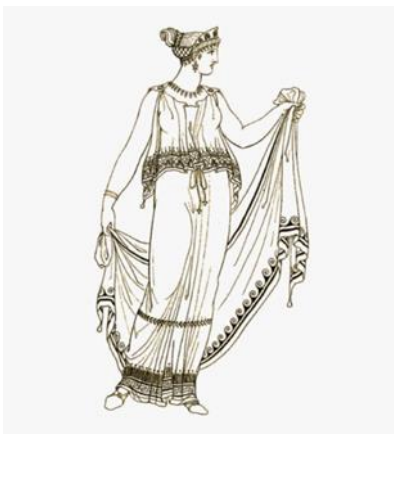
Αριστερά: Η λήκυθος (φιάλη λαδιού) από τερακότα. Μητροπολιτικό Μουσείο, Νέα Υόρκη.

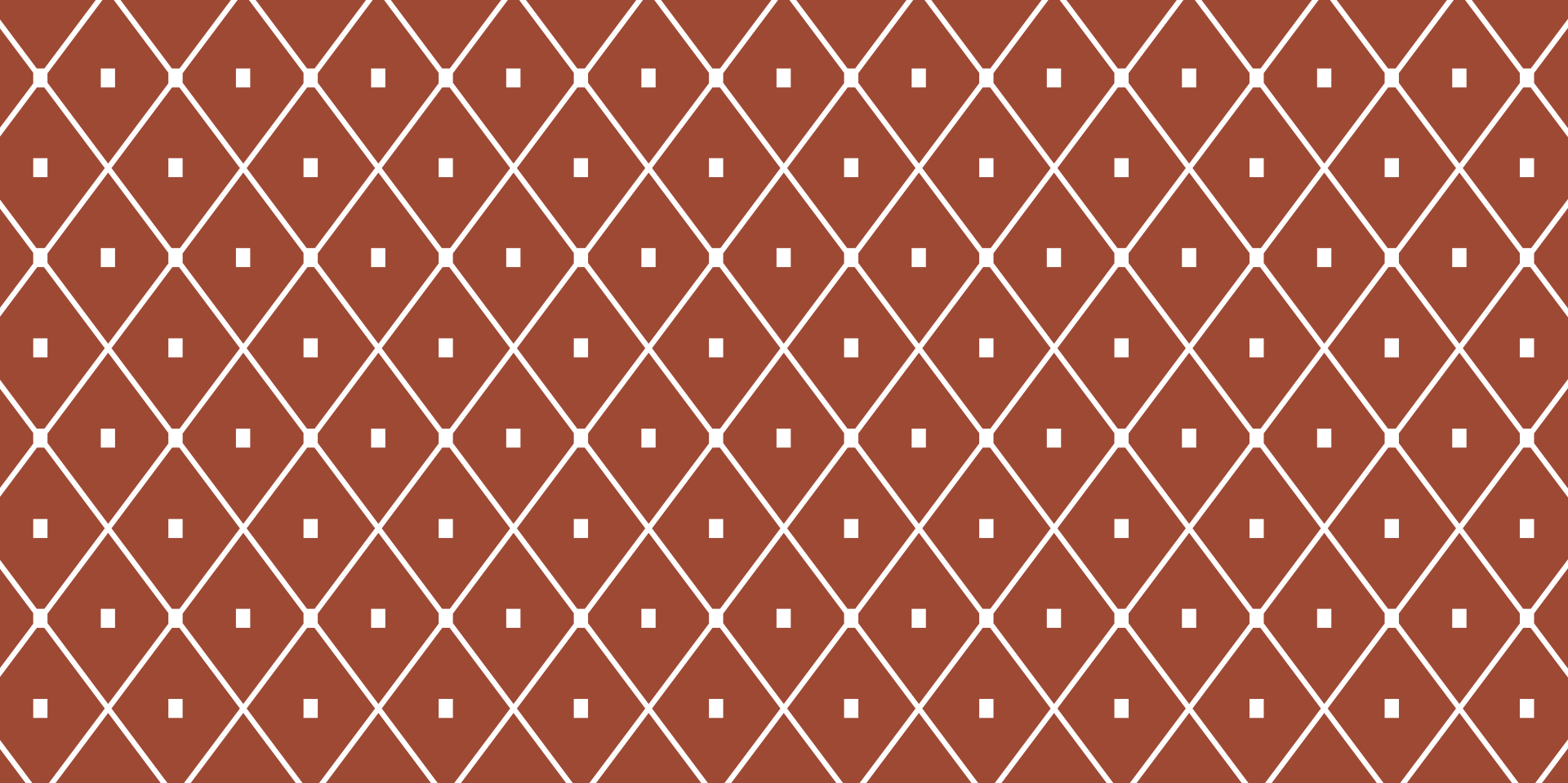
Δεξιά: Λεπτομέρεια της κεντρικής σκηνής.

Στην αρχαία Ελλάδα, τα ενδύματα αποτελούνταν από χαλαρά, ορθογώνια τεμάχια υφάσματος, τα οποία δεν ράβονταν, αλλά στερεώνονταν με διακοσμημένες καρφίτσες και δημιουργούσαν πτυχώσεις.

Οι άνδρες καλύπτονταν από έναν μανδύα, που ονομαζόταν **χλαμύδα**, ενώ οι γυναίκες φορούσαν ένα φαρδύ, ριχτό φόρεμα, τον **πέπλο**. Και τα δύο φύλα χρησιμοποιούσαν επίσης έναν **χιτώννα**, που έφτανε μέχρι τα γόνατα, όταν προοριζόταν για άνδρα ή μέχρι τους αστραγάλους, όταν προοριζόταν για γυναίκα, καθώς και έναν μακρύ μανδύα επάνω από τον πέπλο ή τη χλαμύδα, που ονομαζόταν **ιμάτιον**.

Τα υφάσματα ήταν λινά ή μάλλινα. Ευρύτερα χρησιμοποιούσαν το μαλλί, καθώς το λινάρι ήταν πολύ ακριβό. Αγόραζαν, επομένως, το μαλλί, το έπλεναν, το στέγνωναν στον ήλιο και το έβαφαν με ορυκτές και φυτικές ουσίες. Στη συνέχεια, το μάζευαν τυλιγμένο σε μπάλες και το άφηναν σε αγγεία, μέχρι να το μετατρέψουν σε νήμα για τον αργαλειό.

<https://www.youtube.com/watch?v=0mx1NAcmUno>

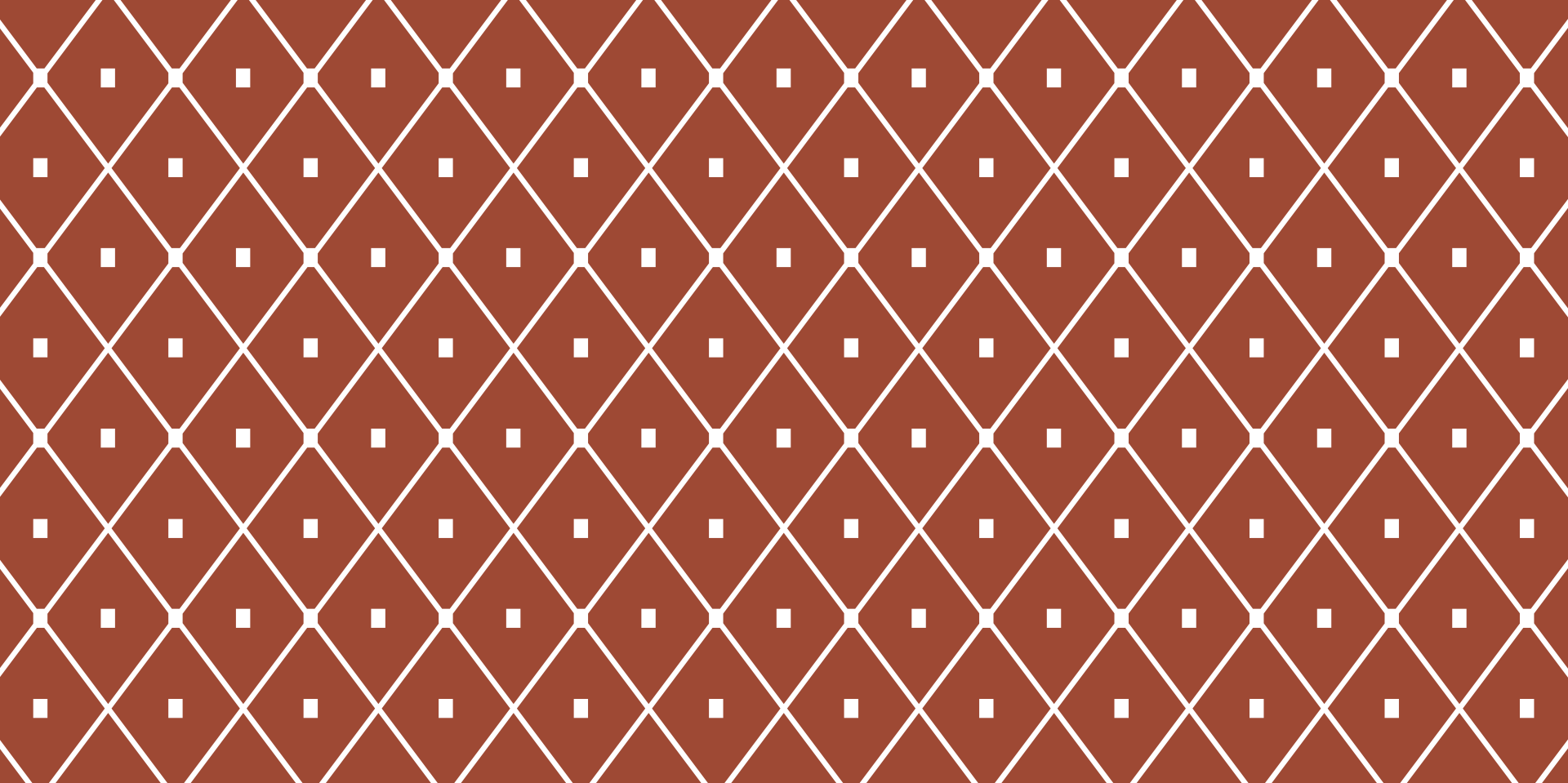
**Κυπριακή Λαϊκή
Υφαντική**

Η υφαντική τέχνη στον Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO

Στο Εθνικό Ευρετήριο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας έχουν ενταχθεί μέχρι τώρα τα παρακάτω στοιχεία υφαντικής:

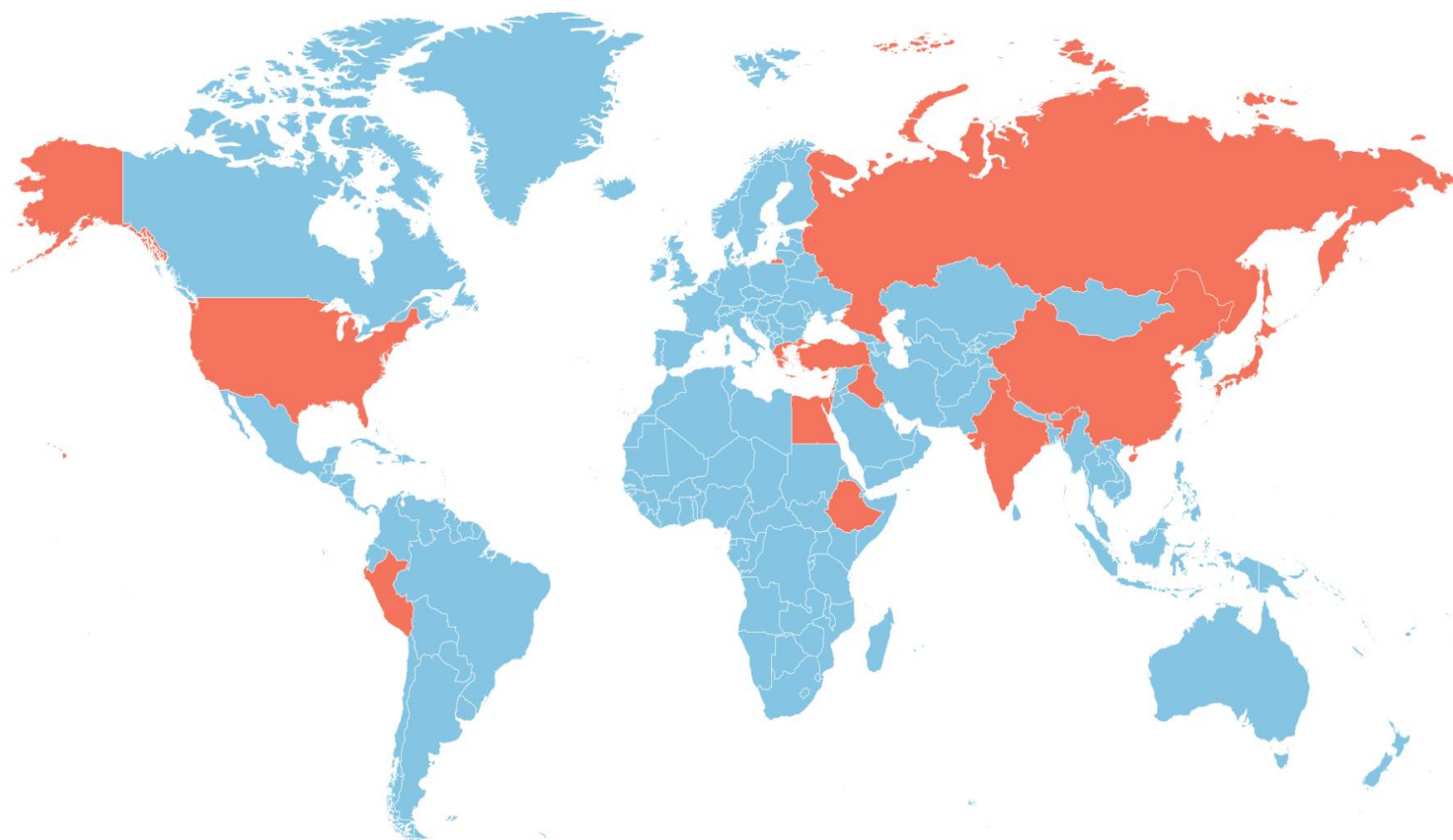
- 2018: Η υφαντική τέχνη και η διαφύλαξή της στα Αστερούσια Κρήτης
- 2019: Η υφαντική τέχνη για τη δημιουργία κιλιμιών στον όρθιο αργαλειό στο Γεράκι Λακωνίας

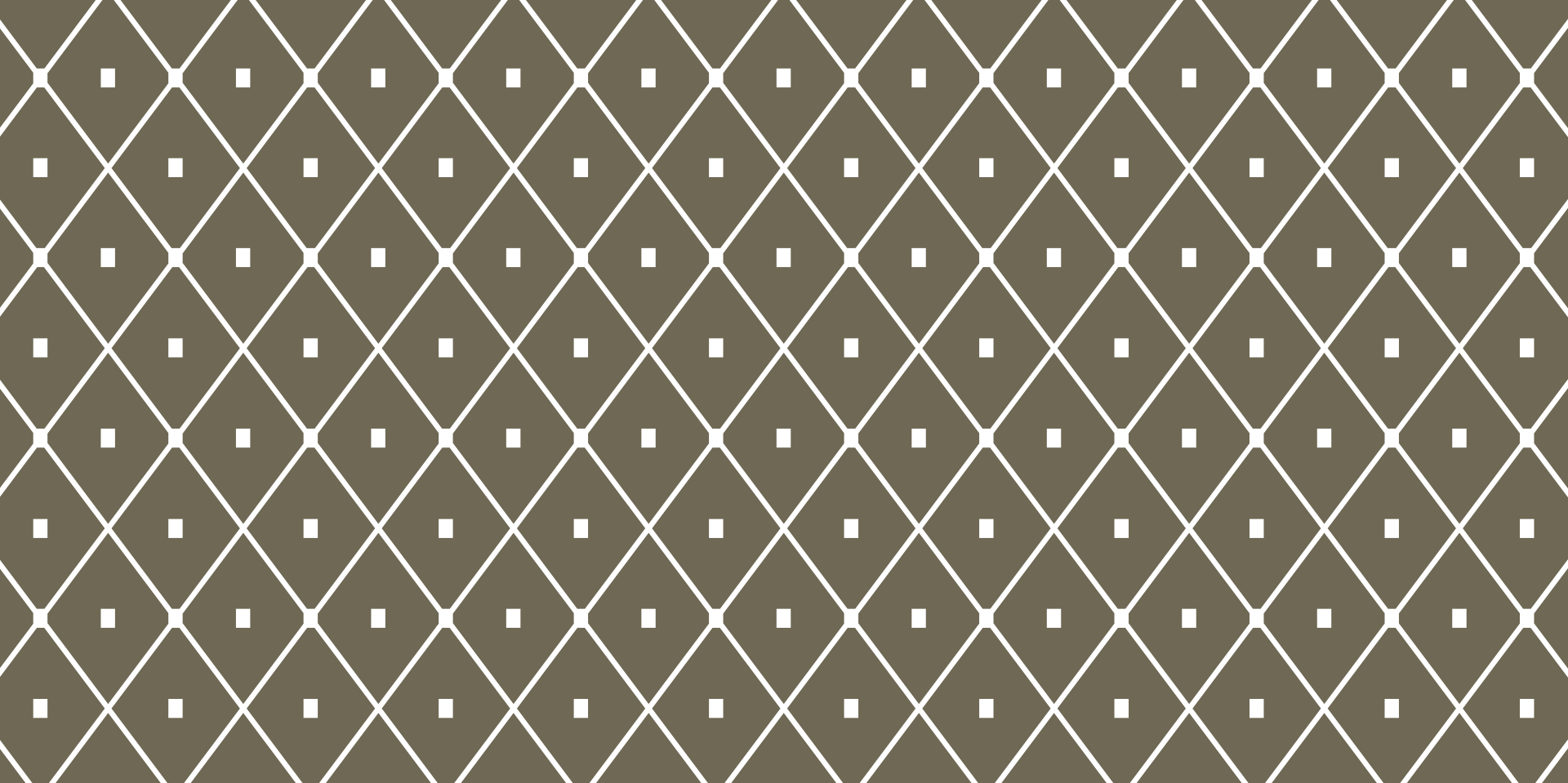
<https://www.youtube.com/watch?v=wJvq4fRQ-q8&t=4s>

http://photodentro.edu.gr/photodentro/wcountries-iso2_v1.0_pidx0057913/story_html5.html

Ας δούμε τώρα στο χάρτη, σε ποια μέρη του κόσμου αναπτύχθηκε η υφαντική τέχνη. Μετά ας αποθηκεύσουμε το χάρτη μας.

<http://ifenokilimi.blogspot.com/>

Για περισσότερες
πληροφορίες: Η
υφαντική τέχνη σε όλες
τις χώρες του κόσμου.

Βιβλιογραφία - Πηγές

“Αρχαίες Ελληνικές Ενδυμασίες”. *Θέματα Ελληνικής Ιστορίας*. 13.06.2011.

Διαθέσιμο στο: https://www.istorikathemata.com/2011/06/blog-post_13.html

Βασιλείου, Χ. 02.07.2020. “Το ένδυμα στην Αρχαία Ελλάδα”. *Max Mag*.

Διαθέσιμο στο: <https://www.maxmag.gr/politismos/istoria/endyma/>

Barlow, N. 15.09.2016. “One of the world’s oldest cotton textiles discovered”. *About Manchester*.

Διαθέσιμο στο: <https://aboutmanchester.co.uk/one-of-the-worlds-oldest-cotton-textiles-discovered/>

Bellis, M. 07.11.2019. “The History and Process of Textile Production”. *ThoughtCo*.

Διαθέσιμο στο: <https://www.thoughtco.com/history-of-textile-production-1991659>

Hirst, K. 23.03.2020. “Dzudzuana, 30,000 Year Old Cave in Georgia”. *ThoughtCo*.

Διαθέσιμο στο: <https://www.thoughtco.com/dzudzuana-cave-early-upper-paleolithic-cave-170735>

Hirst, K. 22.11.2019. “Ohalo II. The Upper Paleolithic Site on the Sea of Galilee”. *ThoughtCo*.

Διαθέσιμο στο: <https://www.thoughtco.com/ohalo-ii-israel-paleolithic-site-172038>

Hirst, K. 18.03.2019. “History of Textiles. When did People Learn to Make Cloth?”. *ThoughtCo*.

Διαθέσιμο στο: <https://www.thoughtco.com/the-history-of-textiles-172909>

“History of clothing and textiles”.

Διαθέσιμο στο: https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_clothing_and_textiles

Kris, K. 07.09.2018. “The Windover Bog Site. An Archaic Pond Cemetery”. *ThoughtCo*.

Διαθέσιμο στο: <https://www.thoughtco.com/the-windover-bog-site-florida-171666>

Βιβλιογραφία - Πηγές

Stevenson, A. (Dr), UCL Petrie Museum of Egyptian Archaeology. 22.02.2016. "The world's oldest woven garment. The Tarkhan Dress".

Διαθέσιμο στο: <https://www.archaeology.wiki/blog/2016/02/22/worlds-oldest-woven-garment/>

"The world's oldest woven garment. The Tarkhan Dress". 22.02.2016.

Διαθέσιμο στο: <https://www.archaeology.wiki/blog/2016/02/22/worlds-oldest-woven-garment/>

Trumble, I. 24.01.2019. "The world's oldest textiles: Bolton's Ancient Egyptian collection". *Museum Crash*.

Διαθέσιμο στο: <https://museumcrush.org/some-of-the-worlds-oldest-textiles-bolton-museums-ancient-egyptian-textiles-collection/>

"Venus of Lespugue ». *Encyclopedia of Stone Age Art*.

Διαθέσιμο στο: <http://www.visual-arts-cork.com/prehistoric/venus-of-lespugue.htm>

Watson, T. 05.11.2020. "The World's Oldest Dress". *National Geographic*.

Διαθέσιμο στο: <https://www.nationalgeographic.co.uk/history-and-civilisation/2017/11/worlds-oldest-dress>

"World's Oldest Cloth". 06.01.2010. *World Archaeology*.

Διαθέσιμο στο: <https://www.world-archaeology.com/world/europe/georgia/worlds-oldest-cloth/>

Πηγές Εικόνων

Διαφάνεια 2: «Η Προϊστορία του ανθρώπου».

Διαθέσιμο στο: <https://polioxni.wordpress.com/2011/06/15/%CE%B7-ανθρωπινη-προϊστορια/>

Διαφάνεια 3: Λαογραφικό Μουσείο Σαρακατσάνων.

Διαθέσιμο στο: <http://sarakatsani-folk-museum.gr/index.php?page=4>

Διαφάνεια 4: Hirst, K. 18.03.2019. "History of Textiles. When did People Learn to Make Cloth?". *ThoughtCo*.

Διαθέσιμο στο: <https://www.thoughtco.com/the-history-of-textiles-172909>

Διαφάνεια 5: "From Sibudu Cave, Probably the Earliest Sewing Needle, Made of Bone". *Jeremy Norman's HistoryofInformation.com* . Διαθέσιμο στο: <https://historyofinformation.com/detail.php?id=3608>

Διαφάνεια 6: "The Lespugue Venus is a 25 000 years old ivory figurine of a nude female figure". *Don's Maps*.

Διαθέσιμο στο: <https://donsmaps.com/lespuguevenus.html>

Διαφάνεια 8: "World's Oldest Cloth". 06.01.2010. *World Archaeology*.

Διαθέσιμο στο: <https://www.world-archaeology.com/world/europe/georgia/worlds-oldest-cloth>

Διαφάνεια 9: "The world's oldest woven garment. The Tarkhan Dress". 22.02.2016.

Διαθέσιμο στο: <https://www.archaeology.wiki/blog/2016/02/22/worlds-oldest-woven-garment/>

Διαφάνεια 11: Barlow, N. 15.09.2016. "One of the world's oldest cotton textiles discovered". *About Manchester*.

Διαθέσιμο στο: <https://aboutmanchester.co.uk/one-of-the-worlds-oldest-cotton-textiles-discovered/>

Διαφάνεια 12: Kris, K. September 7, 2018. "The Windover Bog Site. An Archaic Pond Cemetery". *ThoughtCo*.

Διαθέσιμο στο: <https://www.thoughtco.com/the-windover-bog-site-florida-171666>

Διαφάνεια 13: Εικόνες διαθέσιμες στο: <https://en.wikipedia.org/wiki/Quipu>

Διαφάνειες 15, 16 και 17: Εικόνες διαθέσιμες στο: https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_clothing_and_textiles

Πηγές Εικόνων

Διαφάνεια 18: Αριστερά: Εικόνα διαθέσιμη στο:

<https://www.bing.com/images/search?q=jomon+ceramic+vessels&qpv=Jomon+ceramic+vessels&fo rm=IGRE&first=1&tsc=ImageBasicHover>

Δεξιά: Εικόνα διαθέσιμη στο: https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_clothing_and_textiles

Διαφάνεια 19: Αριστερά: Εικόνα διαθέσιμη στο: <https://en.wikipedia.org/wiki/Weaving>

Κέντρο και δεξιά: Εικόνες διαθέσιμες στο: https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_clothing_and_textiles

Διαφάνεια 20: Αριστερά και δεξιά: Trumble, I. 24-01-19. "The world's oldest textiles: Bolton's Ancient Egyptian collection". *Museum Crash*. Διαθέσιμο στο: <https://museumcrush.org/some-of-the-worlds-oldest-textiles-bolton-museums-ancient-egyptian-textiles-collection/>

Κέντρο: Εικόνα διαθέσιμη στο: https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_clothing_and_textiles

Διαφάνεια 21: Trumble, I. 24-01-19. "The world's oldest textiles: Bolton's Ancient Egyptian collection". *Museum Crash*. Διαθέσιμο στο: <https://museumcrush.org/some-of-the-worlds-oldest-textiles-bolton-museums-ancient-egyptian-textiles-collection/>

Διαφάνεια 22: Αριστερά: Εικόνα διαθέσιμη στο: <https://www.artsy.net/artwork/attributed-to-the-amasis-painter-terracotta-lekythos-oil-flask-1>

Δεξιά: Βασιλείου, Χ. 02.07.2020. "Το ένδυμα στην Αρχαία Ελλάδα". *Max Mag*. Διαθέσιμο στο: <https://www.maxmag.gr/politismos/istoria/endyma/>

Διαφάνεια 23: Αριστερά και κέντρο: Βασιλείου, Χ. 02.07.2020. "Το ένδυμα στην Αρχαία Ελλάδα". *Max Mag*. Διαθέσιμο στο: <https://www.maxmag.gr/politismos/istoria/endyma/>

Δεξιά: "Αρχαίες Ελληνικές Ενδυμασίες". *Θέματα Ελληνικής Ιστορίας*. 13.06.2011. Διαθέσιμο στο: https://www.istorikathemata.com/2011/06/blog-post_13.html